

DE VALSTRIK VAN DE 'POLITIEKE CORRECTHEID'*Jan Germis*

Wim van Rooy, *De malaise van de multiculturaliteit*. Leuven, Acco, 2008, 424 blz., € 24,50 ISBN 978 90 334 6898 8

Wat maakt de westerse samenleving voor ons zo aantrekkelijk? Het modernisme maakte onze wetenschap en techniek superieur. Met de Verlichting hebben we stilaan vrijheid van meningsvorming en –uiting verworven, inclusief godsdienstvrijheid. We hebben liberaal-democratische bestuursvormen ontwikkeld met scheiding van kerk en staat, gelijkheid van, en stemrecht voor alle burgers. Die bestuursvorm streeft het principe na van scheiding van de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht. Kritiek, ook die van de eigen instellingen en gebruiken, is een recht.

Die evolutie is gedeeltelijk te danken aan een historisch unicum: het Christendom (en, op een andere manier, ook het Jodendom) heeft in de loop van de moderniteit stilaan en pragmatisch het eigen gebied ingeperkt zonder zich nog uit te spreken over de (rationele) waarheid op wetenschappelijk gebied.

Maar het derde monotheïsme heeft de boot van de moderniteit gemist en is blijven steken in een achterlijke middeleeuwse visie. Er zijn vele soorten islam, maar in de essentie is er slechts één, en die is fanatiek, extreem gewelddadig en op overheersing uit. Dat blijkt onder meer uit de selectie die MEMRI (Middle East Media Research Institute) permanent uit de media van de Arabische wereld haalt en in het Engels vertaalt. Daarin ziet men dagelijks bewijzen voor de onmenselijke behandeling van de vrouwen (eremoorden), geloofsafvalligen, homo's enzovoort.

Van de jaren vijftig tot vandaag de dag is het aantal migranten uit de moslimlanden in Europa (cumulatief) toegenomen van één tot twintig miljoen, in Nederland alleen al tot een miljoen. Door deze aantallen alleen al, is deze groep niet langer een verwaarloosbare minderheid. Probleem nu is, dat de integratie juist van die mensen grotendeels is mislukt. Een onevenredig probleemgedrag van veel van deze jongeren is statistisch vaststelbaar. De culturele elite is, vooral via de media, systematisch vergoelijkend voor hen opgetreden. Ook heeft ze wat al te gemakkelijk de autochtonen uit sociale- en probleemwijken die storend gedrag van allochtonen niet pikten, racisme aangewreven. Die 'politiek correcte' houding verklaart een groot deel van het succes van extreem rechtse partijen in de jongste paar decennia, alvast in België en Nederland.

Sommigen onder die migranten die met de islam hebben gebroken, meestal zelf intellectuelen (zoals Salman Rushdie en Hirsi Ali), hebben de haat van fanatieke moslims opgewekt. Daardoor moeten ze voor hun leven vrezen. Als juist die mensen niet kunnen rekenen op gehoor of steun van die 'politiek correcte' elite, dan gaat dat direct in tegen alles waar wij voor staan.

Voor veel migranten is, ten slotte, de loyaliteit tegenover het 'land van aankomst' (zoals Scheffer dat noemt), eerder problematisch, gezien de (vaak) dubbele nationaliteit (Marokkaanse immigranten), verplichtingen tegenover het leger van het emigratieland (Turkse inwijkelingen), de grote druk van de islam, de gettovorming (die niet-integreren nog in de hand werkt) en ten slotte de globalisering, gesymboliseerd door schotelantennes gericht op het oude vaderland.

Het bovenstaande is extreem samengevat de visie van de super-erudiete duizendpoot Wim van Rooy (in het vervolg geciteerd als WvR), zoals die blijkt uit zijn boek *De malaise van de multiculturaliteit*, waar heel toepasselijk op de kaft de genoemde schotelantennes prijken.

Dit lijvige boek van WvR is onbespreekbaar. Dat is: zonder het geweld te doen of dan toch de nuance uit het oog te verliezen. Zaak- en personenregisters, die voor een zorgvuldiger bespreking behulpzaam hadden kunnen zijn, ontbreken helaas.

Elk van de eenentwintig hoofdstukken is een essay op zichzelf, of bestaat uit meerdere essays. Elk onderdeel bevat eveneens een schat aan associaties en verwijzingen naar de meest uiteenlopende bronnen, dikwijls via voetnoten, die vaak over meer dan een bladzijde zijn uitgespreid, en die de tekst toelichten, relativeren, versterken of tegenspreken, weer een reden om het werk voor onbespreekbaar te houden. Meerdere voetnoten beantwoorden qua inhoud en omvang helemaal aan het epitheton 'column'.

Aanleiding tot het werk was kennelijk de verontwaardiging over het 'politiek correcte' denken (H2), op de manier van het essay (H1). In gespreide slagorde volgen drie verkenningen van het multiculturalisme (H3, 5 en 8 ten dele), dat te veel uitgaat van de maakbaarheidsidee van onze maatschappij: de confrontatie van de werkelijkheid met de hoge idealen van het Nieuwe Testament leidt tot oeverloos gezwets zonder resultaat, en voert niet naar integratie van de moslims, laat staan assimilatie. Onderweg (H6 en 7) een verkenning van onze eigenheid: westerse rede en liberale orde: het bewustzijn van wat (onder meer) Europa voor heeft op de buitenwereld, verdient gewaardeerd en beschermd te worden.

Dan volgt een vijftal beknopte hoofdstukken (H9 tot 13) over de islam (H9), over het kosmopolitisme zonder echte succesverhalen (H10) en over religie (H11) dat onder meer herinnert aan de lange en moeizame historische weg van het secularisme. (H12) heeft het over het complexe identiteitsbegrip, dat nog

het beste tot zijn recht komt in de roman. (H13) behandelt het racisme en geeft een realistische kijk op de geschiedenis daarvan, die niet optimistisch is. Volgen twee lijvige hoofdstukken over de Verlichting (H14) en het doodgeboren idee van de toestroom van andere godsdiensten in het bestaande onderwijs (H15): het moet wel duidelijk blijven dat een vijftal punten in de islam voor ons onaanvaardbaar zijn, en ook niet bediscussieerd hoeven te worden. Spaar ons larmoyante pleidooien voor diversiteit, die moet namelijk buiten de publieke ruimte blijven (334). Zes vrij korte hoofdstukken sluiten het boek af, waarbij het laatste (H21), ‘Naar een Europese Islam?’ de vraag terecht negatief beantwoordt, een positieve evolutie moet eerst in de islamlanden zelf beginnen.

In wat volgt, plaats ik wat kanttekeningen bij sommige overtuigingen van de auteur.

Over de koran

WvR verwijst naar “het initiële militante integrisme van deze veertien eeuwen oude woestijntekst, die ons vandaag niets verhevens te vertellen heeft” (392). Wel wil de auteur “voor de lieve vrede [...] zelfs zover gaan toe te geven dat bijeengepuzzelde ‘phantasyboeken’ als de bijbel en zelfs de koran ons, stervelingen, *nu en dan, af en toe, in eventum* en *héél misschien* [cursief van WvR] een moraliserende les zouden kunnen voorhouden [...]” (302). Gelukkig staat WvR bij dat laatste niet alleen, getuige een citaat uit het artikel ‘Tegenstander én medemens’ van Etienne Vermeersch (*De Standaard* 25/11/08):

[...] in de Talmoed geformuleerd en in de Koran overgenomen: ‘Wie één mens heeft gedood, heeft de hele mensheid gedood en wie één mensenleven heeft gered, heeft de hele mensheid gered.’

Het gaat hier dus niet alleen over de joodse talmoed, maar ook over de koran, waarmee natuurlijk niet is gezegd dat er in de heilige boeken van de monotheïstische godsdiensten geen afschuwelijke dingen zouden staan die het belangrijke citaat tegenspreken.

Over de islam en het christendom

Wat die monotheïstische godsdiensten er dan in de praktijk van terecht brengen/hebben gebracht, is weer een heel ander verhaal. Dat is inderdaad vaak afschuwelijk (of afschuwelijk geweest). En dan heeft het absoluut niets met masochisme te maken (zoals WvR hier en daar toch laat uitschijnen) om vast te stellen dat die afschuwelijkheden beslist niet beperkt bleven tot “een woestijn-godsdienst waarvan de strekking vanaf het begin oorlogszuchtig was” (151), om heel vriendelijk de islam niet te noemen.

Enkele saillante feiten:

- in *Wilt u achteruit naar voren gaan!* schrijft Leszek Kolakowski:

[...] dat de hoofdstroom binnen de katholieke cultuur zich vrij laat en na aanzienlijk aarzelen zowel het principe van de vrije meningsuiting als de idee van de mensenrechten in liberale zin eigen heeft gemaakt. In de encycliek *Tametsi Futura* [...] van 1900 heeft Leo XIII zich nog minachtend over de idee van de mensenrechten uitgelaten.¹

- Gallileï werd nog in 1633 door de kerkelijk rechter van het Heilig Officie (voortgekomen uit de Inquisitie en belast met het handhaven van de zuivere geloofsleer) gedwongen om het heliocentrisme van Copernicus af te zweren.
- Pas in 1782 werd de laatste heks verbrand (in Zwitserland), terwijl in de loop van de heksenverdwazing in Duitsland soms letterlijk halve dorpen werden uitgemoord.

Toch is volgens WvR “de strikte scheiding van geloof en wetenschap” in het Westen “sinds de middeleeuwen” een “efficiënte maar sluwe oplossing” voor het probleem “dat iemand tegelijk de scholastiek en de dwaasheden van de religie kan incarneren en terzelfder tijd (even?) rationalist kan zijn”(72).

De bovenstaande feiten relativiseren de datering van die ‘sluwe oplossing’ wel wat, zeker?

In werkelijkheid was de katholieke kerk misschien wel ‘sluw’ op die manier, maar werd/wordt daarin beslist flink ‘geholpen’ door de ‘gelovige’, die zich pragmatisch in de dagelijkse praktijk (en vooral in het stemhokje) hoe langer hoe minder gelegen moest/moet laten liggen aan de richtlijnen van Rome.

In verband met de ‘oorlogszuchtige strekking van de islam’ vertelt de (joodse) hoogleraar geschiedenis in Montréal, Yakov Rabkin, in een interview over joden van vóór de oorlog van 1967 in de volgende moslimlanden (dit is: geheel of gedeeltelijk moslim): de Magreb, Lybië, Egypte, Palestina, Libanon, Syrië en Turkije: “Ze [de joden] leefden overall rond de Middellandse Zee in vrede. Dat zij vertrokken zijn, komt vooral door de zionistische propaganda, en vervolgens door het effect van dat zionisme op het Arabische nationalisme. Dat Arabische nationalisme is een reactie op het zionisme” (met Walter Pauli in *De Morgen* 12.03.2005). Hier wordt het hatelijke Arabische nationalisme dus eerder beschouwd als een gevolg, al een symptoom, dan als de kwaal zelf. In dezelfde zin merkt Edgar Morin in *Le monde moderne et la question juive* op²:

dat ook de Islam in zijn oorsprong een gemengd joodse-goïj aard heeft. Sommige joods-christelijke volgelingen van Jacob hadden waarschijnlijk de band met de synagoge willen aanhouden. Die zond hen echter in ballingschap. In Arabië aangekomen, hadden ze invloed op Mohammed, die Abraham, Mozes en Jezus als koranprofeet opnam. Dat verklaart nu juist de verdraagzaamheid van de

islamitische gezagsdragers tegenover christenen en joden die eeuwen duurde, tot en met het Ottomaans imperium. (77)

En verder:

In 1932 genoten de joden en christenen de dhimmi-status (dit is: de status van beschermden), van wie de godsdienst getolereerd werd. En het zag er naar uit dat alles niet slechter, maar nog beter zou worden. Maar dan (1933) komt Hitler aan de macht. (121)

En ten slotte:

Het probleem van de islam kan niet los worden gezien van een ongelijkheidssituatie, te wijten aan een historisch faseverschil: de islam was verdraagzaam toen het christendom fanatiek was. Met uitzondering van Turkije zijn de Islamlanden (nog) niet, zoals het christendom, geëvolueerd naar een scheiding tussen kerk en staat. Deze landen zijn overheerst geweest en/of gekoloniseerd door Europa. Ze hebben de beloften van democratie of socialisme niet waar kunnen maken. Precies die maatschappijen in crisis gaan dan integristische godsdienstvormen ontwikkelen die islamistisch worden genoemd. (190)

Het lijkt dus een tamelijk hopeloze opgave om, met keuze tussen christendom en islam, ons erover uit te spreken welke godsdienst de meest moorddadige zou zijn geweest, resp. is, al is dat op dit ogenblik onbetwistbaar de islam.³ En ondanks alle mogelijke anekdotiek, lijkt het al even zinloos om (neem) in verband met de islam te besluiten dat er essentieel maar één is, extremistisch en fanatiek.

Het is niet omdat sommige feiten niet zouden kloppen of niet vreselijk genoeg zouden zijn, in zulke mate zelfs, dat daarvoor de term 'anekdotiek' gebruiken zoals hierboven, als een (onbedoelde) harteloze belediging voor de slachtoffers zou kunnen worden opgevat.

Het is wel, omdat het blote aantal moslims al (een miljard individuen, verspreid over enkele tientallen landen), met hun verschillen in geschiedenis, regeersysteem, economie, cultuur, opleiding en andere, heeft meegebracht dat hier nooit, zelfs voor duidelijke problemen, enig hecht blok uit is kunnen ontstaan. Toch moet ook worden erkend dat juist de islamieten een sterke onderlinge band hebben.

Maar misschien is een aangeboren of culturele eigenaardigheid er dan oorzaak van dat geen enkel moslimland totnogtoe een democratisch systeem heeft kunnen verwezenlijken? Misschien was Turkije wel het enige moslimland waar, zoals supra aangehaald een, zij het tamelijk twijfelachtige, vorm van democratie sinds Atatürk stand heeft gehouden. In dezelfde context zou Israël natuurlijk ook als een (gedeeltelijk) moslimland moeten worden beschouwd,

maar de onbestaande scheiding tussen kerk en staat geldt hier alleen voor de joden, de moslims worden hooguit getolereerd.

Voor het overige, in een enkel geval waar een prille vorm van democratie in een van die dictatoriale moslimlanden binnen bereik was geweest, maakte het buitenland daar zonder veel omwegen binnen de kortste keren een eind aan. Het geval Mossadeq is heel illustratief, maar het geheugen van het Westen lijdt in verband daarmee kennelijk ook aan cognitieve dissonantie (of moeten we het fenomeen ook hier 'politieke correctheid' noemen?) In Iran wou (1953) de sjah namelijk zijn democratisch verkozen minister-president Mossadeq afzetten, maar die weigerde zijn ontslag, waarop de sjah zich gedwongen zag om zelf te vertrekken. In de loop van de periode van 1953 tot 1955 nationaliseerde Mossadeq de olie-industrie. In diezelfde periode werd hij, met heimelijke steun van de Verenigde Staten, definitief ten val gebracht. Daarbij noteert Noam Chomsky in zijn recente boek *Mislukte staten*:

Maar voor Washington heeft de bevordering van de democratie een lage prioriteit in vergelijking met de nood om Iran te straffen voor het ten val brengen van de sjah, de moorddadige tiran die in 1953 geïnstalleerd werd na de staatsgreep van de VS en Groot-Brittannië die het Iraanse parlementaire systeem vernietigde.

En verder:

dat 'de Arabische en de moslimwereld [...] een lange geschiedenis [kennen] van inspanningen om de mensenrechten te bevorderen, die vaak door westerse interventies geblokkeerd werden.⁴

Een ander voorbeeld vormen precies de verkiezingen in de Palestijnse gebieden, door alle waarnemers democratisch genoemd, die eerst de PLO en Arafat aan de macht brachten. Wie herinnert zich de manier niet, waarop Israël die president tot zijn dood in volledig kapotgeschoten gebouwen heeft vernederd en geterroriseerd, terwijl de Israëli gelijktijdig de 'al te grote' macht van de PLO ongedaan probeerden te maken door Hamas op allerlei manieren te steunen, tot ook die partij echt democratische verkiezingen won in Gaza. Ook voor Israël lijkt democratie alleen aanvaardbaar, als de winnaar naar zijn pijpen wil dansen. Intussen zitten dus tientallen verkozenen van de PLO al jarenlang in Israëliische gevangenschap. Wel moeten we toegeven dat Israël bij Hamas de functiedragers eerder via drones uit de weg heeft geruimd: een nieuwe vorm van virtuele oorlog via software vanachter het scherm van een computer, waarbij alleen de slachtoffers (de bedoelde en de collaterale) nog mensen zijn. Natuurlijk zou het naïef zijn ook maar even te durven geloven dat dat soort gebeurtenissen, bij ons al lang vergeten, niet in de herinnering van moslims zou achterblijven in deze geglobaliseerde wereld (denk aan de schotelantennes). En de haat die zulke feiten hebben veroorzaakt smeult lang na en blijft (gevolg!) het moslimextremisme aanwakkeren.

Of de moslims door hun godsdienst ongeschikt zouden zijn om tot een democratisch bestuur te komen is dus, onder meer door die interventies van de buitenwereld, nauwelijks vast te stellen. Wel is moeilijk te ontkennen, dat aanvankelijk het kolonialisme en daarna de manier waarop de Verenigde Staten en Israël hun eigen belangen meenden te moeten 'verdedigen', diverse lokale pogingen hebben afgebroken.

Over MEMRI

De rol van de media in de hele problematiek is niet minder twijfelachtig. Als we bijvoorbeeld nagaan welke bronnen hoofdzakelijk worden gebruikt om ons te informeren over de toestanden en meningen in de media van de islamwereld, dan lezen we bij commentaar van journalist Brian Whitaker in *The Guardian* (12.08.2002): 'Selective MEMRI', dat gemakkelijks halve voor de selectie én de vertaling van het Arabisch naar het Engels een beroep werd gedaan op MEMRI. En dat instituut geeft juist als zijn taak op: via vertalingen op het gepaste moment uit Arabische, Iraanse en Hebreeuwse media de taalkloof tussen het Westen en het Middenoosten overbruggen. De VS-belastingbetalers subsidiëren MEMRI, en omdat het een 'onafhankelijk, onpartijdig instituut zonder winstbejag' zou zijn, kunnen ze giften aan de organisatie bij hun belastingaangifte aftrekken. Steeds volgens Whitaker volgen de uitgekozen verhalen een vertrouwd patroon: ofwel geven ze meningen weer over de slechte aard van de Arabieren, of op een of andere manier bevorderen ze de politieke agenda van Israël. En om te tonen dat hij niet alleen staat met zijn opinie, citeert hij Ibrahim Hooper van de 'Council on American-Islam Relations' in de *Washington Times*, dat het de bedoeling van MEMRI is, om zo onaangenaam mogelijke citaten uit de moslimwereld op te zoeken en die dan zo ruim mogelijk te verspreiden. Daarbij denkt men dan als vanzelf aan het probleem van de statistische representativiteit van zulke selecties. Bovendien zijn er ook berichten van tendentieuze vertalingen.

Soortgelijke vervalsingen verontwaardigen Norman Finkelstein in die mate, dat hij onder de kop 'Memri nazis' zijn beschrijving geeft van de werkelijkheid: het instituut is volgens de auteur een hoofdwapen van de Israëliische propaganda. Hoewel ruim gebruikt in de meeste courante media als informatiebron over de Arabische wereld, zegt hij, is het even betrouwbaar als Julius Streicher's 'Der Stürmer' dat was over de joodse wereld. (Streicher werd in Nürnberg terechtgesteld). Finkelstein toont daartoe hoe MEMRI zijn interview op 21/06/2006 voor de Libanese televisie verminkt heeft. Voor de volledigheid is het nuttig te weten, dat van Finkelsteins familieleden alleen de ouders zijn teruggekeerd uit Auschwitz, waar alle overige familieleden zijn omgebracht.

Dan valt ook op, hoe WvR er zich helemaal in de omgekeerde richting over verbaast dat men in onze kwaliteitspers nauwelijks "de vele artikelen [...] uit de

Arabische pers [leest] die rechtstreeks uit *Der Stürmer* [...] geplukt zouden kunnen zijn” (228). Ik zou zeggen: niet eens zo gek, vooral als die via MEMRI zijn gekomen, precies om de redenen supra opgesomd.

Bij nadere inspectie blijkt bovendien, dat een flink deel van de medewerkers van MEMRI precies werkten of gewerkt hadden voor de Israëliëse geheime dienst of in het leger, wat niet direct een aanbeveling mag heten voor onpartijdige reflexen bij selectie en vertaling.

Over diverse migranten

In vijfendertig jaar tijd zijn ongeveer vijf miljoen migranten aangeland, zonder kennis van de taal van de streek, vaak analfabeten. Ze vertrouwd alleen bloedverwanten en werden beschouwd als de meest achterlijke van alle nieuwkomers: ze waren slechter opgeleid en van armere afkomst. Ze hadden de naam bloeddorstige criminelen te zijn, bleven vaak virtueel deel uitmaken van hun oude gemeenschappen. De vaders zijn autoritair, de moeders ondergeschikt. Er heersen sterke familiebanden en een sterk groepsbewustzijn. De vaders hebben weinig respect voor de scholen, omdat ze niet streng genoeg zijn, geen gezag uitstralen. De moeders komen tenminste nog op de speelplaatsen om de meisjes op te halen, want hun eer wordt natuurlijk permanent bedreigd. Jongens vrijen graag met meisjes van hier, maar hun eigen vrouwen moeten maagdelijk het huwelijk in. De voertaal thuis is die van het emigratieland. Omdat de woningen klein en benauwd zijn, hangen de jongens vooral op straathoeken rond. Daar gedragen ze zich volgens hun cultuur, die een sterke nadruk legt op mannelijk vertoon, op kracht en seksuele uitstraling. Een machocultuur. Enzovoort, enzovoort...

Het verhaal is ons welbekend. Denken we althans: de Marokkanen? of juist: de Berbers? Welnu, in werkelijkheid gaat het hier over de eerste Italiaanse immigranten die rond 1900 naar Amerika vertrokken.⁵

Deze tekst relateert ook WvR's idee dat het probleem best cultureel of godsdienstig kan zijn (201). Er zijn natuurlijk wel grote verschillen, maar qua migranten herkennen we toch wel een en ander, laten we zeggen: vooral dingen die ons storen. Het hinderlijke gedrag van schoffies, soms nog 'kleine' criminaliteit, soms eigenlijk beslist niet meer 'klein', waarmee vooral de bewoners van sociale wijken worden geconfronteerd, leidt tot begrijpelijke ergernis, die niet cynisch als racisme moet worden afgedaan door een intelligentsia uit de betere wijken. En het feit dat de daders, vaak nog dezelfde dag vrijgelaten, dadelijk kunnen herbeginnen, vermindert er de ergernis niet op. Soortgelijk gedrag van 'eigen' volk blijft trouwens al even onbestraft. Alleen op middellange termijn kunnen daarvoor oplossingen worden uitgewerkt, omdat die veelal met infrastructuur en begeleiding te maken hebben.

Nu, ook dit fenomeen lijkt meer afhankelijk van de situatie van onontwikkelde migranten in het begin, dan van een specifieke volksaard.

Over essentie en dynamiek

Over zijn methodiek schrijft WvR: “[...] vandaag wil men geen essentie meer zien, alleen nog dynamiek [...], maar het eerste aspect is ‘essentieel’ om iets te kunnen begrijpen” (90, noot 12). Ik zie geen enkele reden waarom, juist in menswetenschappen, de ‘essentie’ van een zaak niet met de dynamiek te maken zou moeten hebben. Maar goed, ik zal het begrip dan voorlopig interpreteren als de hoofdzaak ‘nu’, zoals die zou blijken bij een momentopname.

Als we op dit ogenblik naar ‘de islam’ kijken, kunnen we niet om de vaststelling heen dat die leer diametraal staat tegenover de hoofdzaken van wat ons waardevol lijkt in het avondland. Het activisme van de islam brengt mee, dat uit die diametrale verschillen ook een bedreiging volgt. In een aantal gevallen is die bedreiging ook echt uitgevoerd. Dan is het logisch dat we daartegen een verdedigende houding aannemen.

Het voorgaande veronderstelt wel, dat we de godsdienst in kwestie grotendeels vereenzelvigen met wat de selectie via MEMRI van imams en hun vertaling door MEMRI daar nog van over laten. Dat is dan de clerus, maar de islam kent geen hiërarchische structuur zoals de katholieke godsdienst, en dat maakt de redenering nog twijfelachtiger.

Laten we dan van die bezwaren maar voorlopig abstractie maken. De vraag blijft, wat de beste verdediging is. Daartoe kunnen we vanuit dezelfde benadering op zoek gaan naar de kern van het probleem, en daarvoor luisteren naar wat juist een aantal van de geweldplegers (potentiële en werkelijke) daarover zelf hebben gezegd. Bijna zonder uitzondering worden hier de politiek van Israël en de Verenigde Staten genoemd, die met twee maten zouden meten. Hierboven is al aan de hand van enkele voorbeelden getoond, welke dubbelzinnige houding beide genoemde landen inderdaad tegenover het begrip democratie hanteren wanneer hun dat past. Maar wat dat betreft zijn er natuurlijk wel meer landen die hun invloed in de directe omgeving of verder in de eerste plaats gebruiken voor hun eigen materiële belangen: het sterkste (militair, economisch, ...) land krijgt automatisch gelijk, natuurlijk geen argument om het genoemde gedrag goed te praten.

Toch mag de redenering ten slotte geen abstractie maken van de dynamiek, want daarin zit een (eerste) deel van oplossing. Als de infrastructuur (vervoer, economie, scholing, gezondheid, ...) van arme landen wordt ondersteund, dan ontwikkelt zich op middellange termijn een middenstand die na verloop van tijd wat te verdedigen krijgt. Dat is een stimulans voor stabiliteit. Bovendien leert het verleden dat als vanzelf, samen met een begin van enige welvaart, ook het aantal geboorten per vrouw gaat afnemen. Het betreft hier een van de zeldzame

dynamieken waarover de menswetenschappen het zonder veel discussie eens zijn. Het tegendeel daarvan, de infrastructuur vernietigen, zoals in de jongste oorlogen in het Midden-Oosten bijna systematisch gebeurde, heeft dezelfde effecten, zij het dan in negatieve zin. Of: men oogst wat men gezaaid heeft. Een ander argument vanuit de dynamiek betreft de dissidenten. De moedigsten en ook de hoogst geschoolden onder hen, komen in opstand tegen onmenselijke tekortkomingen van hun systeem. Maar daarnaast, en niet minder belangrijk, reveleren ze ons eveneens het begin van een normale evolutie, zoals die dus eerder vanuit het christendom heeft plaatsgevonden (zie supra). En dat is goed nieuws, omdat voor elk van die gehoorde stemmen er vanzelf vele andere in een soortgelijke richting klaar zijn die (nog) niet uitgesproken (kunnen) worden.

Daarmee komen we als vanzelf uit bij (een tweede deel van) een oplossing, een democratische weg, waarbij de burgers zich in geheime verkiezingen kunnen uitspreken over hun eigen toekomst, wat de dissociatie van de mening tussen 'kerk' en 'burger' net als bij ons geleidelijk aan mogelijk zou maken. Maar daar is de moeilijkheid dan weer, dat die landen meestal dictaturen zijn of, in het beste geval, twijfelachtige democratieën zoals Turkije, Libanon of Israël. (Ondanks het toegegeven racisme (81) en ondanks de onbestaande scheiding van kerk en staat, blijft WvR Israël een 'relatief democratisch karakter' toekennen (387). Ik zou zeggen, toch nog erger dan Zuid-Afrika vóór het presidentschap van Mandela). En dan blijft er ook nog de bemoeizucht van de grote mogendheden als mogelijke spelbreker (cf. supra).

The single most inappreciated force in world affairs is humiliation (Thomas Friedman)

De 'nieuwe historici' hebben in elk geval de verdienste gehad (en de moed) om een aantal Israëlische propaganda-onwaarheden te ontmaskeren. Zo is de beschrijving van Israël als 'een land zonder volk voor een volk zonder land' (natuurlijk) compleet onderuitgehaald.

De werkelijkheid is, dat de zionisten van 1947 tot 1949 naargelang de schattingen tussen 770 000 en 900 000 Palestijnen van hun gronden hebben verdreven.⁶ Rabkin (cf. supra) spreekt zich daarover als volgt uit:

[...] zelfs in die glorieuze jaren [...] was Israël in wezen een zeer koloniale bedoening. Er heerste altijd angst voor de anderen. Logisch ook: als je iemands grond afpakt, zijn huis, dan heb je inderdaad goede redenen om een beetje bang te zijn. Men was blind. Ook die eerste generatie joodse kolonisten beschouwde de Arabieren als een deel van het Palestijnse landschap, zoals de kudden schapen. Een folkloristisch element met hun pittoreske zwart-witte sjalen. En in vijftig, zestig jaar is die angst gebleven, omdat de hele staat gebaseerd blijft op de uitdrijving van een ander volk.

Het vreemde daarbij is dan nog dat nauwelijks iemand, behalve de Arabieren en de Palestijnen zelf, de blijvende schandelijke vernedering van deze situatie ziet. Los eerst en vooral dat probleem op tot voldoening van zowel de Palestijnen als de Israëli's, en van daaruit wordt een blijvende oorzaak van vernedering en ergernis weggenomen die heden alle mogelijke extremismen in de kaart blijft spelen. Op dat moment wordt vernedering door hoop vervangen. Dat betekent dat vooral de Israëli's toegevingen zouden moeten doen (derde deel van een oplossing), omdat ze zich compleet hebben vastgereden met hun eigen propaganda en met hun hypocriete politiek van de voldongen feiten. Zoals Rabkin zegt, (zie supra) kan dat alleen, als de Israëli's eerst en vooral hun historische fout erkennen en de mensen vergoeden voor de geleden schade, een andere woning geven en gelijke rechten toestaan. Vlag en volkslied moeten vervangen worden en kerk en staat gescheiden.

Dat is wel heel wat anders dan het 'kurieren am Symptom': het neemt een voorwendsel van haat en actie, in grote mate door het zionisme veroorzaakt, weg. Het belang van dit derde deel van een oplossing stijgt dus ver uit boven het plaatselijke belang van de betrokkenen: een eerlijke regeling die tot echte samenwerking leidt tussen mensen die al een zestigtal jaren op voet van vernieling en haat leven, zal ook hoop geven aan moslims overal in de wereld om hun eigen situatie te verbeteren en tegelijk de lont uit het kruitvat van een (vermeend) oorlogszuchtige islam halen. Op dat moment kunnen de schotelantennes al snel een (geglobaliseerd) positief effect helpen verwezenlijken.

Besluit: 'De malaise van de multiculturaliteit' of de valstrik van 'politieke correctheid'?

'Politieke correctheid', een wat modieuze naam voor de communis opinio, die bij politici, vakmensen, artiesten, artsen of welke andere groep ook bepaalt, hoe men zich gedraagt om serieus te worden genomen, zoals WvR het terecht meldt. Met voldoende geduld kan een nieuwe (revolutionaire) mening voldoende steun krijgen om de oude communis opinio te vervangen. Zoals na elke revolutie blijken de nieuwlichters uiteindelijk vaak even behoudsgezind als, of zelfs conservatiever dan de vorige lichting en krijgen nieuwe nieuwlichters op hun beurt een (nieuw soort) hersenspoeling. Dat is een beetje de angst die ik voel bij zulk aanstormend (zelfs groot) talent zoals blijkt uit het werk van WvR. Al vlug vertrouwd met nieuwe informatiestromen met hoog debiet zoals internet, kan de activist, ondanks zichzelf, meegesleurd worden in een soort drang om de omgeving te beoordelen, c.q. te schofferen. We zullen zien.

Als afsluiter

Al in zijn 'Woord vooraf' dwingt de auteur ons van bij de eerste zin tot meedenken: "In academische kringen staat de deugd van de verontwaardiging niet hoog aangeschreven, ook al is ze de drijfveer van veel emancipatiebewegingen" (9) en laat ons niet meer los tot op de laatste bladzijde, waar WvR om af te sluiten Hirsi Ali nog citeert.

Het werk boeit, is barok geschreven en vaak verrassend, soms wel wat grof in de mond. WvR heeft ontzaglijk veel heel aandachtig gelezen en laat ook andere meningen horen, wat het werk beslist interessant en lezenswaard houdt. Dat neemt niet weg dat zijn 'essentie' de mijne niet is, om de redenen supra uiteengezet.

Noten

¹ Leszek Kolakowski, *'Wilt u achteruit naar voren gaan!'* Kampen-Kapellen, Klement-Pelckmans, 2007, blz. 34.

² Edgar Morin, *Le monde moderne et la question juive*. Parijs, Seuil, 2006.

³ De arabist Hans Jansen geeft, in tegenstelling tot de hiervoren geciteerde auteurs, een heel wat oorlogszuchtiger beeld van de geschiedenis van de moslims: 'De opmars van de islam', in: *Profetisch Perspectief*, 2009, nr. 62, pp. 45-50

⁴ Noam Chomsky, *Mislukte staten. Machtsmisbruik en de aanslag op de democratie*. Berchem, EPO, 2008, blz. 189.

⁵ Licht aangepast overgenomen uit: F. Verhagen, 'Hun geloof is vreemd en bedreigend' (*De Groene Amsterdammer*, 06.03.2009).

⁶ Zie: Dominique Vidal & Sébastien Boussois, *Comment Israël expulsa les Palestiniens 1947-1949*. Parijs, Editions de l'Atelier, 2007, blz. 82-83, noot 2.